

Ara Karar CM/ResDH(2024)126 Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrası Türkiye aleyhine dört dava

(Bakanlar Komitesi tarafından 13 Haziran 2024 tarihinde 1501. toplantıda kabul edilmiştir)

Başvuru No	Dava ismi	Karar tarihi	Kararın kesinleştiği tarih
39437/98	ÜLKE	24/01/2006	24/04/2006
43965/04	ERÇEP	22/11/2011	22/02/2012
9078/06	TARHAN	17/07/2012	17/10/2012
14017/08	BULDU VE DİĞERLERİ	03/06/2014	03/09/2014

Bakanlar Komitesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin nihai kararlarının icrasının denetlenmesini öngören İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin 46. maddesinin 2. paragrafı uyarınca (bundan böyle "Sözleşme" ve "Mahkeme" olarak anılacaktır);

Bu davalarda Mahkeme tarafından Komite'ye iletilen nihai kararlar ve özellikle başvuruların pasifist ve vicdani retçi olarak zorunlu askerlik hizmetini yerine getirmeyi reddettikleri için tekrar tekrar soruşturmalara ve mahkumiyetlere maruz kalmaları, bunun sonucunda da "sivil ölüm" anlamına gelen gizli bir yaşam sürmeye zorlanmaları ve vicdani retçi statülerini belirleyecek bir prosedürün bulunmaması nedeniyle Sözleşme'nin 3. ve 9. maddelerinin ihlal edildiğini göz önünde bulundurarak;

Yetkililer tarafından 2006 yılından bu yana Türkiye'deki vicdani retçilerin sayısına ilişkin sağlanan istatistiki veriler ile 2019 yılında kabul edilen, zorunlu askerlik süresini 12 aydan altı aya indiren ve askere alınanların sabit bir ücret ödemeleri karşılığında askerlik hizmetini yalnızca bir aya düşürmelerine olanak tanıyan "bedelli askerlik" seçeneğini getiren 7179 sayılı Kanun'a ilişkin bilgileri de not ederek;

Bununla birlikte, "bedelli askerlik" seçeneği ve zorunlu askerlik süresinin kısaltılması zorunlu askerlik hizmetine bir alternatif sunmadığından, mevzuat değişikliklerine duyulan ihtiyacı hafifletemeyeceğinin bir kez daha altını çizmiştir;

Sözleşme'nin 46. maddesinin 1. paragrafı uyarınca her Devletin, tarafı olduğu Mahkeme'nin nihai kararlarına tam, etkili ve hızlı bir şekilde uyma yükümlülüğünü yineleyerek;

Bu gruptaki ilk kararın 2006 yılında kesinleşmesi, Komite'nin 2007 ve 2009 yıllarında kabul ettiği iki ara karar ve yetkililere defalarca yaptığı çağrılara rağmen, başvurularını ve onların durumundaki diğer kişileri Sözleşme'de yer alan haklarının, benzer şekilde, sürekli ihlal edilmesinden korumak için gerekli yasal reformları yapmak üzere hiçbir somut adım atılmamış olmasından DERİN ENDİŞE DUYDUĞUNU İFADE ETMİŞTİR;

Bu bağlamda, bu davalardaki başvuranlardan üçünün (Osman Murat Ülke, Yunus Erçep ve Ersin Ölgün) hala yoklama kaçağı olarak kabul edilmesi, cezai ve idari takibata uğrama tehdidinin yanı sıra günlük yaşamlarında "sivil ölüm" anlamına gelen çok sayıda kısıtlamayla karşı karşıya kalmaya devam etmeleri, Mehmet Tarhan hakkındaki ceza yargılamasının 2005 yılından bu yana devam etmesi, Barış Görmez tarafından yapılan Anayasa Mahkemesi önündeki bireysel başvurunun halen devam etmesi ve Ersin Ölgün'ün askere gitmediği için Aralık 2023'te bir kez daha para cezasına çarptırılması DERİN ÜZÜNTÜ VERİCİDİR;

Yetkilileri, başvuran tarafından ödenmiş olması halinde para cezasının iptali veya geri ödenmesi konusunda bilgi vermeye DAVET ETMİŞTİR;

Bu nedenle yetkililere, başvuranların Sözleşme kapsamındaki haklarının ihlaline son vermek için gerekli tüm önlemleri daha fazla gecikmeden almayı ve benzer Sözleşme ihlallerini önlemek için gerekli yasal veya diğer reformları hızla kabul etmeyi GÜÇLÜ BİR ŞEKİLDE TAVSİYE ETMİŞTİR;

Vicdani nedenlerle askerlik hizmetini yerine getirmeyi reddedenler için alternatif bir hizmetin bulunmaması nedeniyle 9. maddenin ihlal edildiğini tespit eden kararlara uymak üzere, sistem ve usuller oluşturmuş veya oluşturmakta olan diğer üye Devletlerin deneyimlerinden esinlenmeleri ve Mahkeme'nin mevcut dava gruplarındaki bulgularını yeni İnsan Hakları Eylem Planı ve yeni Yargı Reformu Strateji Belgesi çerçevesinde ele almaları için yetkilileri TEŞVİK ETMİŞTİR;

Yetkilileri en geç Mart 2025 sonuna kadar yukarıdaki konularda bilgi vermeye DAVET ETMİŞTİR.